

تأثیر آموزش بر میزان آگاهی دانش آموزان دبیرستانهای دخترانه

شهر ارومیه نسبت به روش فرزند پروری محبت، قاطعیت

رویا یاوریان^۱، دکتر فرحناز نوروزی نیا^۲، داوود حسنی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۸۴/۱۰/۸ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۵/۱/۱۴

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی

سال سوم، شماره سوم، پائیز ۱۳۸۴

چکیده

مقدمه: نتایج پژوهشهای مختلف نشان می‌دهد که بین بعضی ویژگیهای شخصیتی مانند اعتماد به نفس، مسئولیت پذیری اجتماعی، کنترل تکانه، پرخاشگری و روشهای تربیت فرزند، ارتباط وجود دارد. الگوی تربیتی محبت و قاطعیت موجب افزایش اعتماد به نفس، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، استقلال و خود شکوفایی در کودکان می‌شود، وجود این ویژگیها، به طور مسلم در بهداشت روانی هر فرد در طی زندگی تأثیر گذار است.

مواد و روش: پژوهش حاضر یک بررسی توصیفی، تحلیلی است. برای انجام آن ابتدا ۳۰ مشاور از ۶ دبیرستان دخترانه شهر ارومیه مورد آموزش قرار گرفتند سپس مشاوران اقدام به آموزش ۳۴۰۰ دانش‌آموز شاغل به تحصیل دبیرستانهای فوق نمودند. قبل و بعد از آموزش میزان آگاهی دانش‌آموزان در مورد روشهای فرزند پروری ارزیابی شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از آزمون^۲ همبسته استفاده شد.

نتایج: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که میزان آگاهی دانش‌آموزان در مورد شیوه‌های فرزند پروری به طور معنی‌داری افزایش یافته است.

بحث: با توجه به نتایج و اثرات مفید آموزش در بالا بردن میزان آگاهی، گروه تحقیق امیدوار است که این نتایج به طور عملی نیز بتواند روشهای فرزند پروری دانش‌آموزان را به عنوان مادران آینده، تحت تأثیر قرار دهد.

واژه های کلیدی: دانش آموز، الگوی تربیتی (محبت- قاطعیت)

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، سال سوم، شماره سوم، ص ۱۱۵-۱۱۰، پائیز ۱۳۸۴

آدرس مکاتبه: ارومیه، جاده سلماس، نرسیده به اداره کشاورزی، مرکز روانپزشکی، تلفن: ۲۷۷۰۳۴۱

^۱ مربی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

^۲ استادیار دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

^۳ کارشناس پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

چهارگانه که توسط پل هاك^۳ عنوان شده است که

عبارتند از:

۱. الگوی تربیتی عدم محبت- سخت گیری

۲. الگوی تربیتی محبت- عدم قاطعیت

۳. الگوی تربیتی عدم محبت- عدم قاطعیت

۴. الگوی تربیتی محبت- قاطعیت

اگر الگوی محبت و قاطعیت به صورت نیکو اجرا شود، بهترین و مطلوب ترین روش تربیتی خواهد بود. والدینی که از این الگو پیروی می کنند همواره براساس موارد زیر عمل می نمایند.

آنها تردید نمی کنند که درباره رفتارهای ناخوشایند کودک سخن بگویند اما همیشه بر رفتار او تاکید دارند و هرگز خود کودک یا شخصیت او را مخاطب قرار نمی دهند.

این گونه والدین می دانند که زندگی سرشار از مشکلات و ناکامیهاست و هیچ کودکی نمی تواند انواع ناملايمات را تحمل کند مگر اینکه والدین، او را برای مقابله با این ناملايمات آماده کنند. این والدین عقیده دارند که رفتارهای اشتباه کودکان برای رسیدن به بلوغ فکری و

روابط بین کودکان و والدین و سایر اعضای خانواده را می توان به منزله نظام یا شبکه ای از بخشهایی دانست که در کنش متقابل با یکدیگر هستند این نظام به طور مستقیم یا غیر مستقیم از طریق روشهای مختلف تربیت در کودکان اثر می گذارد.

تاثیر خانواده بر فرآیند تحول چنان بارز است که با وجود اختلاف نظر میان صاحب نظران و روان شناسان در زمینه اهمیت خانواده و تاثیر آن بر تحول، نقطه نظرهای مشترکی وجود دارد. اکثر روان شناسان صرف نظر از هر مکتبی که به آن معتقدند، کنشهای متقابل میان فرزندان و والدین را اساس تحول عاطفی قلمداد می کنند که در این زمینه می توان به بالبی^۱ و فروید^۲ اشاره نمود بر این اساس، محققان الگوهای متفاوتی را در خصوص ارتباط والدین و کودکان نشان مطرح ساخته اند (۱). به عنوان مثال: گذشت و مداراگری، طرد کردن، رفتار دوستانه و آزادمنشانه، رفتار سلطه آمیز و مستبدانه و اطلاعات از کودک (۲). یا الگوهای تربیتی

^۱ Bolbi

^۲ Fruid

^۳ Paul Huck

مقابله با مشکلات دوران بزرگسالی ضروری است. آنان کودکانشان را به عنوان افرادی که دارای نقاط ضعف و قوت فراوانند می‌نگرند. این گونه والدین کودکان را به خاطر داشتن نقاط ضعف مقصر نمی‌دانند (۳).

پژوهشهایی که در رابطه با چگونگی برخورد والدین با کودکانشان انجام شده است، نشان می‌دهد که روشهای تربیتی والدین اثرات طولانی بر رفتار، عملکرد و شخصیت فرد در آینده دارد به عنوان مثال بررسیها نشان می‌دهد که والدین سخت‌گیر موانعی در راه پیشرفت و توسعه کنجکاوی و خلاقیت کودک به وجود می‌آورند و والدینی که از روش تربیتی محبت- قاطعیت استفاده می‌کنند کودکانی با احساسمسئولیت پذیر بالا، اعتماد به نفس بالا، مستقل، قابل اعتماد و اجتماعی به بار می‌آورند (۴، ۳، ۱).

در پژوهش انجام شده توسط ریوز^۱، س. نیز رابطه معنی‌دار بین اعتماد به نفس کودکان و روش تربیتی والدین یافت شده است (۵). در پژوهش دیگری که توسط آنولا^۲، ک انجام شد مشخص گردید که استفاده از استراتژی سلطه جهت یافته و هدایت شده تاثیر

عزت نفس والدین را بر اقتدار طلبی و استرس آنها تحت تاثیر قرار می‌دهد (۶).

در مطالعه‌ای که توسط سالاری و همکاران بر روی ۶۲۸ دانش آموز دبیرستانی انجام شد بین کارکرد خانواده و افسردگی و سایر مشکلات روانی پزشکی رابطه معنی‌داری یافت شد (۷).

در مطالعه دیگری که توسط اسلامی و همکاران بر روی ۳۴۸ دانش آموز پیش دانشگاهی انجام شد، بین ساختار تعاملات خانواده (روش‌های تربیتی) و روشهای مقابله با فشار روانی (هیجان مدار، مساله مدار، اجتنابی)، رابطه معنی‌داری یافت شد (۸).

براساس نتایج آمارهای مختلف، میزان شیوع اختلالات رفتاری و شخصیتی در کودکان از ۲ تا ۲۴ درصد متغیر است (۹). با توجه به رابط روشهای تربیتی با ویژگیهای شخصیتی و میزان شیوع مشکلات رفتاری و شخصیتی و اثرات مسلم آموزش در بالا بردن آگاهی و تاثیر احتمالی افزایش آگاهی بر عملکرد، گروه تحقیق بر آن شد تا قدمی در راه پیشبرد اهداف پیشگیرانه بهداشت روانی بردارد و دانش آموزان دختر دبیرستانی را که به عنوان مادران آینده می‌باشند با روشهای تربیتی آشنا نماید و آنها را در جهت استفاده از روشهای درست تربیتی ترغیب نماید.

^۱ Reus

^۲ Anulla

مواد و روش

پژوهش حاضر یک بررسی توصیفی، تحلیلی است. برای اجرای آن از طرح پیش آزمون و پس آزمون تک گروهی^۱ استفاده شد (۱۰). در ابتدا، ۶ دبیرستان دخترانه به طور تصادفی از نواحی آموزشی ۱ و ۲ شهرستان ارومیه انتخاب شد و به مشاوران این دبیرستانها اطلاعاتی در مورد شیوه‌های فرزند پروری به خصوص روش قاطعیت- محبت داده شد به همراه این آموزش مشاوران جزوه‌های آموزشی مربوطه را نیز دریافت نمودند. سپس این مشاوران اقدام به آموزش تمامی ۳۴۰۰ دانش آموز این مدارس نمودند. برای آگاهی بیشتر به هر دانش آموز جزوه روشهای تربیتی نیز داده شد. ۳۴۰ نفر از دانش آموزان که به طور تصادفی انتخاب شده بودند قبل و بعد از آموزش پرسش نامه‌ای را که شامل ۲۰ سوال در مورد روشهای تربیت کودک بود بر کردند با توجه به ماهیت برنامه آموزشی گروه کنترل نداشتیم.

سوالات این پرسشنامه توسط دو روان شناس که در زمینه تربیتی و کودکان تخصص داشتند تهیه و سپس با همکاران مشاوران شرکت کننده در طرح، مورد بررسی قرار گرفت و پرسشنامه نهایی که ۲۰ سوال داشت رد طرح مورد استفاده قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون t همبسته استفاده شده.

نتایج

در تجزیه و تحلیل نتایج تفاوت بین میانگینهای پیش آزمون و پس آزمون کل دانش آموزان و دانش آموزان نواحی ۱ و ۲ آموزشی شهر ارومیه معنی‌دار است (جدول‌های شماره ۱، ۲ و ۳).

^۱ One- group pretest- posttest design

جدول شماره ۱): نتایج آزمون t در مورد تفاوت میانگینهای نمرات پیش آزمون و پس آزمون

تعداد	میانگین تفاوت	خطای معیار	df	بحرای t	t مشاهده شده
۳۳۶	۲/۶	۰/۱۷	۳۳۵	۲/۵۷۶	۱۵

$$P < ۰/۰۱$$

جدول شماره ۲): نتایج آزمون t در مورد تفاوت میانگینهای نمرات پیش آزمون و پس آزمون منطقه ۱ آموزش و پرورش ارومیه

تعداد	میانگین تفاوت	خطای معیار	df	بحرای t	t مشاهده شده
۱۴۷	۲/۳	۰/۳۱	۱۴۶	۲/۵۷۶	۱۰/۳

$$P < ۰/۰۱$$

جدول شماره ۳): نتایج آزمون t در مورد تفاوت میانگینهای نمرات پیش آزمون و پس آزمون منطقه ۲ آموزش و پرورش ارومیه

تعداد	میانگین تفاوت	خطای معیار	df	بحرای t	T مشاهده شده
۱۸۹	۲	۰/۲۱	۱۸۸	۲/۵۷۶	۹/۵

$$P < ۰/۰۱$$

بحث

پژوهشهای متعددی که در قلمرو پیاذهای روشهای تربیتی والدینی بر فرزندان انجام شده نشان می‌دهند که سبک مقتدرانه (محبت- قاطعیت) دارای بهترین پیاذهای رفتاری و روان شناختی است (۱۱). بر این اساس، با توجه به تأثیری که آموزش بر افزایش دانش و آگاهی در زمینه‌های مختلف دارد گروه تحقیق بر آن شد که پژوهش حاضر را انجام دهد. نتایج این پژوهش نشان داد که دانش و آگاهی دانش آموزان در زمینه روشهای تربیتی بخصوص روش محبت- قاطعیت بالا رفته است که این نتیجه با نتایج پاره‌ای از پژوهشهای که در زمینه تأثیر آموزش بر میزان آگاهی و نگرش در زمینه‌های مختلف انجام شده هماهنگ است از جمله:

در پژوهشی که توسط رضا دواسازایرانی و همکاران انجام شد مشخص گردید که آموزش با بالا بردن دانش و آگاهی نسبت به بیماران روانی باعث بهبود روابط با بیماران می‌شود (۱۲). در پژوهش دیگری که توسط وانک، در سال ۲۰۰۲ انجام شد مشخص کرد که آموزش بهداشت با بالا بردن میزان دانش و آگاهی دانش آموزان نقش پیشگیری کننده در سیگار کشیدن دارد (۱۳). در پژوهش دیگری که پریمان و همکارانش انجام دادند، مشخص شد که میزان دانش و آگاهی دانش آموزان غیر سیگاری در مورد اثرات مضر سیگار بر بهداشت دهان و دندان بیشتر از دانش و آگاهی دانش آموزان سیگاری است (۱۴). با توجه به اثرات افزایش دانش و آگاهی در عملکرد، ما امید داریم شاهد

اثرات مثبت آموزش حاضر در نحوه عملکرد دانش
آموزان آموزش دیده به عنوان مادران آینده باشیم.

پیام اصلی این تحقیق: بالا رفتن میزان آگاهی

دانش آموزان در خصوص روشهای تربیت فرزند و امید
به تاثیر آن در صحنه واقعی زندگی و تربیت فرزندان
مسئول، مستقل، خودکفا و متکی به خود است.

منابع

- ۱- مهرابی زاده هنرمند، م. تجاریان، ب. رابطه شیوه‌های فرزند
پروری با سلامت روانی و هماهنگی مولفه‌های خود پنداشت و
مجله روان شناسی- سال چهارم- بهار ۱۳۷۹- ص ۶۴-۷۸.
- ۲- احدی، ح. بنی جمالی، ش. روانشناسی رشد. تهران چاپ و
نشر سیاه ۱۳۷۲- ص ۹۸-۱۰۹.
- ۳- هاگ، پ. موفقیت در تربیت فرزندان. ترجمه صیفوریان،
حسین. تهران، انتشارات رشد سال ۱۳۸۱، ص ۷۲-۶۳.
- ۴- ماسن پاول، ه. کیک ان. جروم. رشد و شخصیت کودک.
ترجمه یاسایی، مهشید. چاپ ششم ۱۳۷۳. تهران. کتاب ماد
(وابسته به نشر مرکز). ص ۴۴۸.

5- Ruiz Sy and etal. J F P. 2002; 16(11):
70-80

6- Anulask. Nurmi JE and etal. Scad J
psychology. 1990; 40(4): 307-17

۷- سالاری. شاملو، س. هرمن، ح. پورشهبار، ع. مقایسه کارکرد
خانواده در نوجوانان افسرده و بهنجار. خلاصه مقالات اولین
کنگره سراسری روان شناسی ایران. تهران. دانشگاه تربیت معلم
۱۳۸۱. ص ۲۹.

۸- اسلامی، ع. کدیور، پ. فراهانی، م. بررسی رابطه ساختار
تعاملات خانواده با سبک‌های مقابله با فشارهای روانی و
تفاوت‌های جنسی در دانش آموزان پیش دانشگاهی شهرستان
کاشان. خلاصه مقالات اولین کنگره سراسری روان شناسی
ایران. تهران. دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۸۱، ص ۴۶.

۹- سیف نراقی، م. نادری، ع. اختلالات رفتاری کودکان و
روش‌های اصلاح و ترمیم آن. تهران. انتشارات بدر. چاپ شوم.
۱۳۷۴. ص ۲۱.

۱۰- مردیت، ق. والتر، ب. جویس، ق. روش‌های تحقیق کمی و
کیفی در علوم تربیتی و روان شناسی، ترجمه نصر، احمدرضا.
عریضی، حمیدرضا. ابوالقاسمی، محمود. باقری، خسرو. جلد دوم.
چاپ هفتم ۱۳۸۳. تهران انتشارات سمت. ص ۱۳۲۵.

۱۱- حق بین، م. به کار بستن ریخت شناسی والدینی مرایندر،
در دبیرستانها. به سوی یک میان برد اجتماعی شدن مقتدرانه.
فصلنامه روان شناسان ایرانی. سال اول. شماره ۳. بهار ۱۳۸۴.
ص ۲۲۸.

۱۲- دواسازایرانی، ر. نجاریان، ب. شکرکن، ح. بررسی تاثیر
آموزش بهداشت روان بر نگرش روستائیان اندیمشک نسبت به
بیماران روانی. خلاصه مقالات نخستین کنگره انجمن روان
شناسی ایران. تهران. دانشگاه بهزیستی و علوم توانبخشی
۱۳۷۶. ص ۱۲۴.

13- Effects of health education on
prevention of smoking among eighthgrade
students. Wang H.H Lee FH. J Med Sci.
2002; 18(6); 265.

14- Smoking behavior and knowledge in
high school students in R, McAllister C.
Maroof F, Almas KJ, Odontostol Trop,
2002; 25(98): 40-44.

***Study of Education Effects on Knowledge of
Female Students of Urmia High Schools about Pattern of
Kindness - Firmness***

Yavarian R^١, Noroozinia F^٢, Hassani. D^٣

Abstract:

Introduction: According to the results of different studies there is a relationship between some personality characteristics illustrated by self esteem, social responsibility, impulse control, aggression, and different parenting styles. Patterns of kindness- firmness improve self-esteem, social responsibility independency and self actualization. These characters affect mental health.

Methods & Material: 30 counselors of six girl high schools were trained then the counselors covered 3400 students in six high schools. Students' knowledge about parenting styles was evaluated before and after training statistically.

Results: Results demonstrated that students' knowledge about parenting styles significantly increased at the end of the training period.

Discussion: The results confirmed beneficial effects of education. We hope that results of this study affect practically the parenting styles of students in future.

Keywords: Kindness Pattern, Firmness

Address: Psychology Department, Salmas Road, Before Agricultural office, Urmia

^١ Instructor of Urmia University of Medical Sciences

^٢ Assistant Professor of Urmia University of Medical Sciences

^٣ B.Sc. of Nursing, Urmia University of Medical Sciences

یادداشت
Note

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

P

